

ABDULLA ORIPOV

Shoymardonova Fotima

*Surxondaryo viloyati. Termiz shahri. Termiz davlat universiteti
akademik litseyi ona tili va adabiyot fani o'qituvchisi*

Annotatsiya: *Maqolada milliy adabiyotimizning eng qadriyatli adabiyotkorlaridan Abdulla Oripovning hayoti va ijodiy faoliyati haqida tafsilotli ma'lumotlar beradi.*

Kalit so'zlar: *Abdulla Oripov, ijodkor, yozuvchi, sh'erlar to'plami, milliy adabiyot, asar.*

Abdulla Oripov — ardoqli o'zbek shoiri va jamoat arbobi. Zamonaviy o'zbek she'riyatida inson qalbidagi murakkablik va ziddiyatlarni teran, haqqoniy o'ziga xos betakror kuylagan taniqli ijodkor. Oripov hozirgi o'zbek she'riyatiga yangicha badiiy tafakkur yo'sinlarini olib kirdi. U tub mohiyati bilan Yassaviy, Navoiy, Bobur, Cho'lpon, G'afur G'ulom singari ijodkorlar badiiy an'alarining davomchisi hisoblanadi. Shoir O'zbekiston Respublikasi Davlat madhiyasi she'ri muallifidir.

Abdulla Oripov milliy adabiyotimizning yirik nomsiz adabiyotkorlari orasida saylanadi. U tug'ilgan joyi va yili haqida ma'lumotlar to'plangan, u Toshkent davlat universitetidan bitirgan. O'zining ijodiy faoliyati davlatimizning mustaqil tushunchasining o'rninga keltirilgan, milliy ma'naviy qadriyatlarimizni yuksaltirgan. Uning asarlari o'z navbatida o'ziga xos uslubiy qobiliyat va poetik mahorati bilan ajralib turadi. Abdulla Oripovning asarlari o'zbek milliy adabiyotining eng qimmatli zarralaridan saylanadi. Uning yaratgan asarlari shu kunga kelib ham o'zbek adabiyotida yorug'likka chiqqan. Uning asarlari o'ziga xos uslubiy qobiliyat va poetik mahorati bilan ajralib turadi. Uning yaratgan asarlari o'zbek adabiyotida katta o'rni bor. U yaratgan asarlarining hammasi o'zbek xalqi uchun qadriyatli bo'lib, o'ziga xos ma'nolarda va xususiyatlarda ajralib turadi.

Abdulla Oripov 1941 yil 21 martda Qashqadaryo viloyati Koson tumani Neko'z qishlog'ida dunyoga keldi. 1958 yilda o'rta maktabni oltin medal bilan tamomlagan Oripov Toshkent Milliy universitetining jurnalistika fakultetiga o'qishga kirib, uni ham 1963 yilda imtiyozli diplom bilan yakunlaydi. «Yosh gvardiya» (1963-69), G'afur G'ulom nomidagi Adabiyot va san'at nashriyotlarida muharrir (1969-74), «Sharq yulduzi» jurnalida adabiy xodim, bo'lim mudiri (1974-76), O'zbekiston Yozuvchilar uyushmasida adabiy maslahatchi (1976-82), mas'ul kotib (1985-88), Toshkent viloyat bo'limida mas'ul kotib (1982—83), «Gulxan» jurnalida muharrir (1983-85), 1996 yildan O'zbekiston Yozuvchilar uyushmasi raisi, ayni vaqtda, O'zbekiston Respublikasi Mualliflik huquqini himoya qilish davlat agentligi raisi lavozimlarida faoliyat yuritgan.

Shoir va jamoat arbobi, O'zbekiston xalq shoiri Abdulla Oripovning «Tilla baliqcha», «Men nechun sevaman O'zbekistonni» singari dastlabki she'rlari talabalik yillarida yozilgan va o'zbek she'riyatiga yangi, iste'dodli, o'ziga xos ovozga ega

shoirning kirib kelayotganidan darak bergan. Ko'p utmay, «Mitti yulduz» (1965) ilk she'rlar to'plamining nashr etilishi she'riyat muxlislarida paydo bo'lgan shu dastlabki tasavvurning to'g'ri ekanligini tasdiqlagan. Shundan keyin shoirning «Ko'zlarim yo'lingda» (1966), «Onajon» (1969), «Ruhim», «O'zbekiston» (1971), «Xotirot», «Yurtim shamoli» (1974), «Yuzma-yuz», «Hayrat» (1979), «Najot qal'asi» (1981), «Yillar armoni» (1983), «haj daftari», «Munojot» (1992), «Saylanma» (1996), «Dunyo» (1999), «Shoir yuragi» (2003) singari she'riy kitoblari nashr etilgan.

2000-2001 yillar to'rt tomlik saylanmasi bo'lmish Abdulla Oripovning "Sara asarlari" nashrdan chiqqan.

Abdulla Oripov 1992 yil 10 dekabrda O'zbekiston Respublikasi Oliy Kengashining o'n birinchi sessiyasida qabul qilingan O'zbekiston Respublikasining Davlat madhiyasi muallifi.

Abdulla Oripov jahon adabiyoti durdona asarlarini o'zbek kitobxonlariga yetkazishda ham samarali mehnat qildi. U Dante «Ilohiy komediya»sining «Do'zax» qismini, A. S. Pushkin, N. A. Nekrasov, T. G. Shevchenko, L. Ukrainka, R. Hamzatov, Q. Quliyev va M. Bayjiyev asarlarini o'zbek tiliga mahorat bilan tarjima qildi. O'z navbatida, uning asarlari ham rus, ingliz, bolgar, turk, ukrain, turkman, ozarbay-jon kabi ko'plab xorijiy tillarga tarjima qilingan. 1990 yilda O'zbekiston Oliy Kengashi, 1995 yilda O'zbekiston Oliy Majlisi deputatligiga saylandi. Abdulla Oripov Kaliforniya (AKSh) Fan, ta'lim, sanoat va san'at xalkaro akademiyasining haqiqiy a'zosi. Soka universiteti (Yaponiya) professori. «O'zbekiston milliy ensiklopediyasi» Bosh tahrir hay'ati a'zosi, Hamza nomidagi hamda Alisher Navoiy nomidagi O'zbekiston Respublikasi Davlat mukofotlari laureati edi.

Mukofot va unvonlari

- O'zbekiston qahramoni (1998)
- O'zbekiston xalq shoiri (1983)
- "WIPO Creativity Award" oltin medali (2007)
- Italiya yulduzi xalqaro sharaflari ordeni (2015)
- Hamza nomidagi O'zbekiston davlat mukofoti (1983)
- Alisher Navoiy nomidagi O'zbekiston davlat mukofoti (1994)

2007 yil Oripov Jahon intellektual mulk tashkiloti (BIMT) tomonidan jahon madaniyati xazinasiga qo'shgan hissasi uchun oltin medalni qo'lga kiritdi.

2015 yil Italiya yulduzi xalqaro sharaflari ordeni bilan taqdirlangan. Faxriy mukofot shoirga Italiya prezidenti Serj Sotarelloning taklifiga binoan topshirilgan.

O'zbekiston xalq shoiri A. Oripov hayotdan 2016 yil 5 noyabr kuni ko'z yumdi. Uning yoshi 75 da edi. Toshkent shahridagi Chig'atoy qabristoniga dafn etilgan.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Karimov N. va boshqalar. 20 asr o'zbek adabiyoti tarixi. -T.: „O'qituvchi“, 1999.
2. Qo'shjonov M., Suvon M.. Abdulla Oripov. Toshkent: „Ma'naviyat“, 2000.

3. "Oripov, Abdulla". Uzbek Soviet Encyclopedia (in Uzbek). Vol. 8. Tashkent: Uzbek Soviet Encyclopedia. 1976. p. 281.

4. "Abdulla Oripovning singlisi: Ba'zida opa-singilga, aka-ukaga firib beradi..." 13 December 2019. Archived from the original on 14 December 2019.